

Binnenland Huwelijksdwang

Veel vrouwen zitten gevangen in een huwelijk dat om religieuze redenen niet wordt ontbonden. Femmes For Freedom wil via een hoorzitting de Kamer bewegen tot een wet die écht leidt de strafvervolging van de daders.

Uitstel behandeling wet tegen polygamie

Van onze verslaggeefster
Janny Groen

AMSTERDAM De Tweede Kamer houdt op 15 mei een hoorzitting over vormen van huwelijksdwang. De behandeling van het wetsvoorstel over de strafrechtelijke aanpak van polygamie, huwelijksdwang en genitale verminking, voor vandaag gepland, wordt opgeschort.

Dit is het resultaat van een politieke lobby van Femmes for Freedom (FFF), een nieuwe organisatie die opkomt voor onzichtbare vrouwen die leven in 'huwelijksgevangenschap'. Er is een ruime Kamermeerderheid (PvdA, VVD, CDA, SP) voor zo'n hoorzitting.

FFF vindt dat het wetsvoorstel een te beperkt begrip hanteert van huwelijksdwang. De focus ligt louter op het moment van het aangaan van een strikt juridisch huwelijk. 'Vrouwen die gedwongen worden in een (religieus) huwelijk te blijven, zijn vergeten', zegt Shirin Musa (34), de drijvende kracht achter FFF.

Vaak gaat het om vrouwen die wel burgerlijk gescheiden zijn. Omdat hun man een religieuze scheiding weigert, wordt hun vrijheid beknood. De vrouwen hebben allerlei religies.

Vooraf de situatie van Nederlandse vrouwen, afkomstig uit landen waar het islamitisch familierecht geldt, is

penibel. Als die een nieuwe relatie aangaan, plegen zij volgens die wetten overspel en bigamie. Musa: 'In Iran worden overspelige vrouwen geregeld ter dood veroordeeld. In Afghanistan en Pakistan is verminking van het gezicht met zoutzuur en het afsnijden van de neus geaccepteerd.'

In Nederland treft de vrouwen sociale uitstoting. Musa leefde zelf jaren in huwelijksgevangenschap. Ze slaagde er in 2010 als eerste en tot dusverre enige moslima in haar religieuze scheiding via het Nederlands burgerlijk recht af te dwingen.

De Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel meldt 1347 in Nederland geregistreerde polygaam gehuwde personen. Cijfers over huwelijksgevangenschap kent Musa niet. 'Het moeten er veel zijn, in mijn eigen kring tel ik er al zestien.' De daders gaan vaak vrijuit. Musa: 'De mannen maken zich schuldig aan chantage, polygamie, het drelgen met eervraak, het plegen van geestelijke en fysieke mishandeling en ontvoering van kinderen. En ze blijven hun vrouw seksueel opeten.'

De FFF wil hen strafrechtelijk aanpakken. Volgens PvdA-Kamerlid Arab noemt minister Opstelten (Justitie en Veiligheid) uitbreiding van het wetsvoorstel met huwelijksgevangenschap 'symboolwetgeving'. Zijn woordvoerder zegt dat de minister wel bereid is erover na te denken. 'Dit is geen eenvoudige materie.'

Mogelijkheden voor een Islamitische echtscheiding

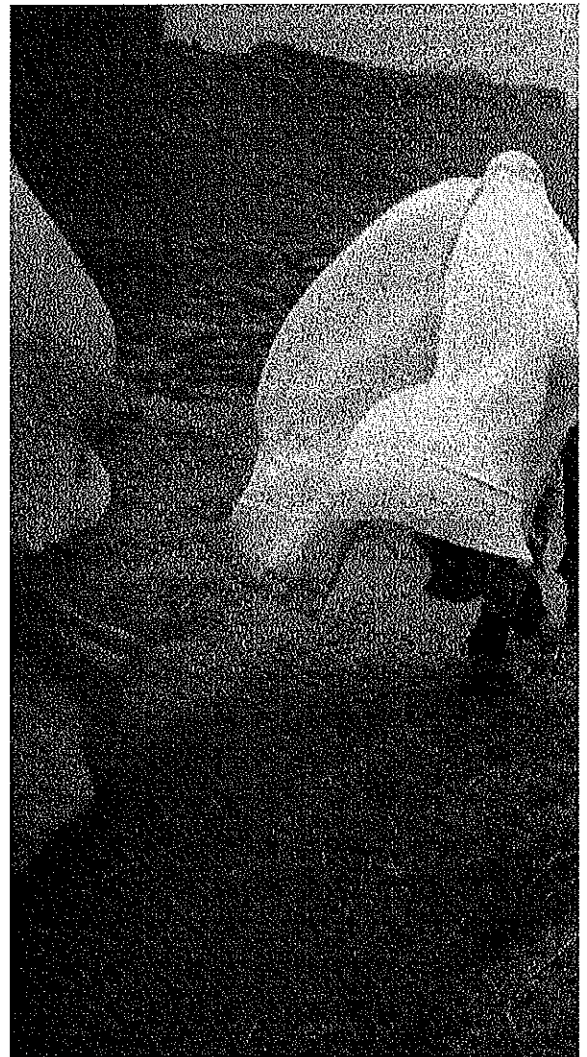
Een Islamitisch huwelijk kan op meerdere manieren ontbonden worden. De meest voorkomende:

TALAQ
Eenzijdige verstoting door de man. Hiervoor is geen grond vereist.

TALAQ KHUL
Verstoting met wederzijds goedvinden. De vrouw moet de man een compensatie betalen, omdat het initiatief van de vrouw uitgaat.

TALIQ
Gerechtelijke echtscheiding. Er moet een echtscheidingsgrond zijn voor de vrouw die te maken heeft met de tekortkoming(en) van de man, zoals impotentie, lichamelijke gebreken, afwezigheid, verzuimen onderhoud van vrouw en kinderen, seks, toebrengen van schade.

In Egypte, Pakistan en Marokko kunnen vrouwen via de rechter de Khul aanvragen. Het progressievere Marokko kent de SHIQAQ, die is opgenomen in de nieuwe familiewet. Deze scheiding op basis van duurzame ontwrichting is het populairst in Marokko.

REPORTAGE HADIYA ZIT IN NEDERLAND GEVANGEN IN EEN AFGHAANS HUWELIJK, VOL HONGER, INTIMIDATIE EN GEWELD.

Moeder: 'Ik hoopte op een miskraam.'

Na jaren van onderdrukking en mishandeling durft de Afghaanse Hadiya met behulp van de nieuwe organisatie FFF te vechten voor een echtscheiding en voor haar eigen verblijfspapieren.
Door Janny Groen

De echtgenoot van Hadiya verdween in september plotseling uit haar leven. Een van haar dochters belde zijn Nederlandse baas om te horen of hij nog op het werk was gezien. Die zei dat Farad drie maanden verlof had genomen. Hij ging zijn zieke moeder in Afghanistan verzorgen.

Een grove leugen, weet de ongetuigde Hadiya. Familieleden vertelden haar dat Farad in Afghanistan een tweede vrouw heeft getrouwd. Een 14-jarig meisje. Hij had een lapje grond verkocht en van de opbrengst de bruidsschat gefinancierd. 'Mijn man vertelt daar iedereen dat zijn nieuwe vrouw hem veel zonen zal geven. Dat hij haar naar Nederland brengt en dat ik zal branden in de hel', zegt Hadiya.

Ze is een 'heel klein beetje opgelucht', omdat zij en haar vijf kinderen nu al ruim een half jaar verlost zijn van Parads terreurbewind. Maar hij kan elk ogenblik komen opdagen, en ze kan geen kant op. Farad gunt haar geen talaq (Islamitische echtscheiding), de verblijfsvergunningen van haar en haar kinderen zijn aan die van haar man gebonden. Ook heeft hij haar achtergelaten met huuren- en zorgpremie-schulden.

Hadiya vertelt haar verhaal, ergens in Nederland. Haar 18-jarige dochter Sabia tolt voor haar moeder. Evenals de Pakistaans Ne-

derlandse Shirin Musa (34), die motor achter Femmes for Freedom (FFF), die strijdt voor onzichtbare vrouwen 'in huwelijksgevangenschap', de toestand waarin ook Hadiya leeft.

Shirin, die rechten studeert, is ervaringsdeskundige. Ook haar ex weigerde haar een talaq, toen ze al voor de Nederlandse burgerlijke stand gescheiden was. Na een moeizaam juridisch gevecht dwong een Nederlandse rechter haar man in 2010 op straffe van een dwangsom van ruim 12 duizend euro een einde te maken aan hun religieuze verbintenis. Ze is de enige Nederlandse moslima die zo uit de huwelijksgevangenschap is ontsnapt.

Hadiya, rond de veertig, praat op vlakke toon. Ze huft geregeld, af en toe speelt een cynisch lachje om haar mond. 'Ik was 14 toen ik Farad huwde, hij was mijn neef. Jong trouwen is normaal in Afghanistan. Ik trouwde niet tegen mijn wil. Mijn vader, een hele lieve en wijze man, hij was imam, had mij een goede toekomst beloofd.' Daar vertrouwde ze op.

Farad vertrok naar Pakistan, waar hij een winkeltje dreef. Uit de inkomsten betaalde hij de reis die zijn broer met een mensensmokkelaar naar Duitsland maakte. Hadiya, die al snel zwanger raakte, liet hij achter bij haar vader. Toen de vader stierf, haalde hij zijn vrouw naar Pakistan. Hadiya: 'Ik trok in bij mijn schoonmoeder. Toen begon de ellende.'

Shirin legt uit dat schoonmoeders in de Afghaanse cultuur zich vaak tiranniek gedra-

gen. Hadiya: 'Die van mij maakte voortdurend vernederende grappen. Zij stookte mijn man tegen mij op, noemde hem een zan nurid (een man die te veel van zijn vrouw houdt, red.). Zan nurids zijn watjes in Afghanistan. Hij was laf, liet zich door zijn moeder leiden. Hij sloeg me. Ik moest schrobben, boenen, koken. Zelf kreeg ik alleen restjes te eten.'

Onverdraaglijk werd haar leven toen ze alleen maar dochters baarde. 'Drie meisjes had ik. Elke dag kreeg ik van mijn schoonmoeder te horen dat ik niks waard was, omdat ik geen zonen kon krijgen. Farad bleef ze aan zijn kop zeuren: waarom trouw je geen andere vrouw?' Toen Hadiya zwanger raakte van haar vierde, was ze ervan overtuigd dat het weer een meisje zou zijn. Ze was wanhopig. 'Het was alsof er een ketel kokend water over mijn hoofd werd gegoten.' Ze wilde het kind niet. 'Ik ben expres extra zwaar werk gaan doen, in de hoop een miskraam te krijgen. Zware emmers water sjuuwen, die ik haalde bij de pomp van de buren. Mijn broek was vies, ik dacht het is zover, gelukkig een miskraam. Maar de dokter vertelde dat het een jongetje was. Ik kon het pas geloven toen ik hem in mijn armen had.'

Veel beter werd haar leven echter niet. Haar vijfde kind was, tot haar grote teleurstelling, weer een meisje. Van de stress produceerde ze geen moedermelk. Poedermelk mocht ze niet kopen. 'Ik gaf haar gemalen vruchten-

Huwelijksdwang Binnenland

Afghaanse vrouwen en kinderen
in een zandstorm, 17 oktober 2001
Foto Francesco Zizola / HOOR

Dochter: 'Ik ben onze cultuur zo zat.'

pitjes. De baby huilde dag en nacht. Dat verdroegen Farad en zijn moeder niet. De baby werd geslagen en soms als een zak zand tegen de muur gegooid. Op een dag sloeg ze met haar hoofdje tegen de tegelvloer. Het bloed kwam uit haar neus en oren. Ik mocht haar niet naar de dokter brengen. Het was maar een meisje.'

Door het misbruik raakte haar jongste dochter fysiek en geestelijk gehandicapt. Toen het kind een jaar of twee was, liet Farad zich door een mensensmokkelaar naar Nederland brengen. Hij vroeg en kreeg asiel. Op welke gronden, weet Hadiya niet.

Farad maakte geen aanstaken zijn vrouw en kinderen naar Nederland te halen. Pas toen zijn moeder ziek werd, kwam hij in actie. Ha-

diya: 'Vanwege de betere gezondheidszorg wilde hij zijn moeder laten overkomen en dan ook maar zijn gezin. De bedoeling was dat ik voor haar zou gaan zorgen.' Hadiya en haar vijf kinderen kregen in 2006 verblijfsvergunningen, die zijn gekoppeld aan die van Farad. De aanvraag van schoonmoeder werd afgewezen.

In Nederland bleef Farad zijn vrouw en kinderen terroriseren. Hadiya: 'Ik mocht niet naar buiten, niet naar Nederlandse les. Pas toen een medewerker van de gemeente langs kwam, liet hij me gaan. Ik vond de lessen erg leuk. Het lesboek sloeg hij uit mijn handen. Vrouwen zijn geen studie waardig, zei hij.'

Hij gaf zijn vrouw geen geld. Geregeld liet hij zijn gezin verhongeren. Sabia: 'Mijn moeder bakte zelf brood. Dat aten we als ontbijt,

lunch en diner. Soms drie maanden lang. Vaak ging ik hongerig naar school. Ik was zo slap.'

Shirin vraagt haar verbaasd of de school dan helemaal niets had gemerkt. 'Ik praatte er niet over op school. Dan zouden ze naar mijn moeder gaan en die had al genoeg aan haar hoofd.' Shirin: 'Maar als kinderen zo verzwakt zijn, moet er toch een alarmbel gaan rinkelen!' Sabia: 'Eind vorig jaar heb ik een docent in vertrouwen genomen. Ik praat nu met een maatschappelijk werker, mijn broertje ook. Maar ik ben het wel een beetje zat. Ze luisteren alleen maar, kunnen niets voor ons doen.'

Ze huilt zacht als ze de toestand beschrijft van de laatste maanden van haar vader thuis. 'Eten voor hemzelf had hij weggestopt in de kast. Mijn gehandicapte zusje begreep dat niet en vroeg toch om eten. Ze kreeg niks, maar ging op zoek tussen de restjes. Hij sloeg haar. Heel erg.' Sabia werd ook geslagen, net als haar andere zussen. 'Wij meisjes mochten geen lol maken. Als ik tegen hem praatte, vond hij me brutaal. Ik moest het altijd met hem eens zijn, zelfs als hij onzin sprak.'

Elke zaterdag belde Farad met zijn moeder in Afghanistan. Hadiya: 'Hij begon steeds weer over het uithuwelijken van onze dochters. De familie in Afghanistan vond dat ze moesten trouwen.' Sabia: 'Ook mijn oom in Duitsland vindt dat.' Feh: 'Ik ga nooit trouwen, nooit, nooit, nooit. Ik wil eten wat ik wil, thuiskomen wanneer ik wil. Ik ben onze cultuur zo zat!'

Ze vertelt over de imam die in een Nederlandse moskee had gezegd dat de mannen vrouwen niet bewust moesten maken van hun rechten. 'Hij zei: anders gaan ze op ons hoofd zitten. Ze zijn hier al vrij genoeg.'

Steun van het religieuze gezag hoeven vrouwen in huwelijkse gevangenschap niet te verwachten, merkt Shirin op. En van de gemeenschap ook niet. Die kijkt weg of bespot die vrouwen. Ze worden *zinda bafwa* (veduwe met de levende echtgenoot) of *zinda dargor* (de levend begraven weduwe) genoemd.

Shirin gaat ervan uit dat het Farad lukt zijn 14-jarige bruid naar Nederland te halen. 'Als je geld hebt, is alles makkelijk te regelen. Lukt het niet met valse documenten, dan kan ze via illegale mensensmokkel naar Nederland komen. De routes zijn bekend: Afghanistan, Iran, Turkije, Griekenland. Dan via Italië en Frankrijk naar Nederland. In het spitsuur in de trein, goed gekleed, de grens over. Of gewoon met de auto van Frankrijk naar Nederland.'

Als Farad plotseling voor de deur staat, wat doet het gezin dan? Sabia: 'De politie bellen.' Shirin is blij dat Hadiya niet langer in stilte lijdt. 'Hoe penibel en juridisch complex haar situatie ook is, ze strijdt nu; voor een echtscheiding en voor eigen verblijfspapieren. Eindelijk.'

Uit angst voor repercussies zijn alle namen gefingeerd, op die van Shirin Musa na.

“

Hoe penibel haar situatie ook is, Hadiya strijdt nu. Eindelijk

Shirin Musa

Oprichter Femmes For Freedom (FFF)
Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

